תיאטרון האוניברסיטה

החוג לאמנות התיאטרון
הפקולטה לאמנויות ע"ש יולנדה ודוד כץ
אוניברסיטת תל אביב

הפקת התואר השני בבימוי
בשיתוף תכנית מצטיינים בעיצוב במה,
קולנוע וטלוויזיה

מר קולפרט

מאת: דיוויד גיסלמן

תרגום: מולי שולמן ועינת ברנובסקי

בימוי: ריקי אסור

ההפקה מועלית בתמיכת קרן לאונרד שך ז"ל | המחזה תורגם בתמיכת מכון גתה

הדס אפל
בתפקיד: אדית מולה

איתמר ברפמן
בתפקיד: ראלף דרוהט

וואאל חמדון
בתפקיד: השליח

פראס מנאע
בתפקיד: בסטיאן מולה

מנבר יוסף
בתפקיד: שרה דוהר

תיאטרון האוניברסיטה מציג:

הפקת גמר בבימוי

מר קולפרט

מאת: **דייויד גיסלמן**

תרגום: **מולי שולמן ועינת ברנובסקי**

בימוי ועריכה מוזיקלית: **ריקי אסור**

בעיצוב תלמידי התואר השני, מסלול מצטיינים בעיצוב במה, קולנוע וטלוויזיה:

חלל ותאורה: **נטשה נאומן |** תלבושות: **עינב גליל**

בהשתתפות תלמידי ובוגרי תכנית מצטיינים במשחק:

איתמר ברפמן - **ראלף**

מנבר יוסף - **שרה**

הדס אפל - **אדית**

פראס מנאע - **בסטיאן**

וואאל חמדון - **שליח פיצה**

הפקה וניהול הצגה: **יונתן אטלס |** ע. במאית וניהול הצגה: **יותם וייצמן**

ניהול ייצור תפאורה: **בר גלילוב, יובל שלג |** ניהול ייצור תלבושות: **נעה סטלמן**

ניהול תאורה: **רז ינובסקי**

ע. ייצור תפאורה:**מאי שלזינגר |** ע. ייצור תלבושות: **אסף בן יהודה**

ע. תאורה: **אריאל וסילי אוסדצ'נקו**

ע. במאית שני וניהול אביזרים: **יונתן קוברובסקי**

הפעלת תאורה: **רז ינובסקי, יונת שטראוס**

הפעלת סאונד: **כרמל דוידוביץ', מאי שחאדה**

צוות טכני וסדרנות: **אריאל וסילי אוסדצ'נקו, דורון זיו, כרמל דוידוביץ', לינוי סוסן, עדי עוז, גפן עשור, תמר רזניק, יונת שטראוס**

עריכת תכניה: **יונתן אטלס**

איור אימג': **עינב גליל, נטשה נאומוב**

תודה מיוחדת:

יאשה קריגר, דוד אמסלם, מאור נחום, שני סולומון, מיכאל פלוטנו, רוני שביט ריביר, ניצן חן פרום, אריאל וסילי אוסדצ'נקו, גיא אפל

כאוסדר

"בדרך כלל המחקר חוקר סדר... בגלל ההנחה, המקובלת שמאחורי הכול יש קודם כול סדר, או שהכול שואף לסדר. יום אחד באו חוקרים אחרים ואמרו – מה אם מאחורי הכול יש כאוס, או שהכול שואף לכאוס..." (מתוך המחזה)

המציאות היומיומית בחברה המודרנית מתנהלת תוך כדי חיפוש מתמיד אחרי סדר או לפחות תוך שאיפה לסדר. בני אדם מנהלים רדיפה אינסופית אחרי שגרה, מערכות, חוקים, ונורמות, שקובעים עבורם כל שלב במסלול החיים. אבל מה אם מאחורי כל אלה יש כאוס?

המונח "כאוס" נגזר מן הפועל היווני Kha, שפירושו "ליצור פרצה". גם בעבודה על היצירה ניסינו ליצור פרצה: לחשוף את המכוער בעולם אסתטי להחריד, לשים בצד, אפילו לרגע, את שאלות המוסר והנורמות, ולהתעסק במנגנון הטבעי שלנו כבני אדם, לטוב ולרע.

הדמויות במחזה בחרו לנטוש את מערכת החוקים האנושית לרגע ולפעול בצורה רדיקלית. בדומה להן, אנחנו שאפנו לבצע את אותה הפעולה בתהליך העבודה. למרות שהכאוס מייצר לעיתים קונוטציה שלילית מעצם העובדה שהוא מייצג חריגה מהסדר, הוא בעצם נתן לנו חופש אמיתי להעמיק ולצלול. להביא את הסיטואציה לקצה ולהיות על סף איבוד השליטה.

נקודת ההתחלה של הדמויות במחזה היא נקודת התחלה נורמטיבית לחלוטין: מייצג חי ונושם של החברה הבורגנית העכשווית. שרה וראלף הם זוג גרמני צעיר, הם חיים יחד, שניהם בעלי עבודות מסודרות ומספקות, הם במעמד כלכלי טוב, ויש להם לכאורה הכול: אבל בכל זאת משהו חסר להם. מהו אותו "משהו" שהם משתוקקים אליו כל כך?

מנקודת פתיחה כזו שהיא שיר הלל לבנאליות והשעמום אנחנו מתחילים לסדוק את השברים ולחשוף אותם. הקומדיה אפשרה לי לקחת את המחזה לקיצון ולחשוף את ההיבטים החשוכים, המגעילים, הריקים והאלימים שטבועים בחברה האנושים, ולהציע לנו לסיים את הצחוק בטיפה של מרירות וחומר למחשבה. הרי בשביל מה יש תיאטרון? מה, באנו **רק** כדי ליהנות פה?

ריקי אסור, במאית

ויזואליה של התפרקות

איך מעצבים חלל שיצליח לשרת מחזה כל כך מטריף, כאוטי, מפתיע, עמוק?

בעבודה על העיצוב רציתי ליצור חלל שיעבור תהליך שמתחיל בסדר ונגמר בכאוס כמו (כמעט) כל האלמנטים האחרים בהצגה. לבסוף, בחרתי בחלל ריאליסטי, תקופתי. גרמניה של רגע לפני המאה העשרים ואחת. בית של זוג בורגני גרמני בסוף שנות העשרים לחייו. זוג שלא חסר לו דבר, מסודר מכל בחינה. אנשים שבעים ואולי אפילו שבעים מדי, שרק מחפשים להרגיש. הם, בדיוק כמו אחרים, אנשים רגילים, כמונו. נמצאים בחיפוש אחר שבירת מעגל השעמום העמוק שהם נמצאים בו. רציתי להדגיש את החיפוש הזה בעיצוב החלל ובאסתטיקה: במבנה החלל, בצבעים ובשימוש בשקיפות.

איך מאירים בית ריאליסטי שקורים בו דברים סוריאליסטיים לחלוטין בו זמנית עם אירוע יום-יומי רגיל כמו אירוח חברתי?

צריך לבחון מה בתוך האירוע הוא ריאליסטי לחלוטין ומה לא: ישיבה סביב השולחן ושתיית מיץ אננס או קרב מכות סוער? אכילת פיצה או משחק חברתי שיוצא משליטה? בגלל (או בזכות?) העומס שהכאוס יוצר בחרתי שהתאורה תיצור את האיזון בין כל האלמנטים הפרועים. לכן, לתאורה יש תהליך התפרקות משלה בשונה משאר מרכיבי הבמה.

נטשה נאומוב, מעצבת חלל ותאורה

איך מלבישים אנשים כאלה?

המחשבה הראשונה שעלתה לי כשקראתי את המחזה לראשונה היא: "מי הם האנשים האלה שהדבר היחיד שמצליח לרגש אותם הוא אלימות כזאת? האם הם מאופקים וצנועים, או אקסטרווגנטיים ומוחצנים? האם הם משתלבים או בולטים?" בסופו של דבר, האמת היא שהאנשים האלה הם מי שהם. לכל אחת מהדמויות במחזה יש אופי ותכונות משלה, גישה משלה לחיים וסגנון לבוש. המשותף לכולם: הכל מרגיש להם לא מספיק. יש להם כל מה שהם צריכים ויותר אבל, זה לא מרגש ולא מעניין ולא מצית בהם אש.

בעבודה על התלבושות, בחרתי להשתמש בצבעוניות של צבעי פסטל. הבחירה בהם נובעת ממקורות השראה רבים שאספתי החל מאופנת רוקוקו ועד מרשמלו וסוכריות גומי. אני חושבת שצבעי פסטל הם אמירה חזקה לגבי סגנון לבוש. הם טרנדיים מבלי להיות מיינסטרים ולא כל אחד יכול להרשות לעצמו להרכיב מלתחה מהם. הם מהווים אמירה על מצב סוציו-אקונומי אבל גם על פרסונה חברתית שאדם יוצר לעצמו.

השימוש בצבעי פסטל בקולנוע וטלוויזיה הוא אף פעם לא פשוטו כמשמעו: המתיקות הצבעונית לרוב משמשת כהסחת דעת ממשהו אפל יותר מתחת לפני השטח (***המספריים של אדוארד***, ***דקסטר***, ***מראה שחורה*** ועוד).

עינב גליל, מעצבת תלבושות-

נ.ב: את התשובות תקבלו בתום הצפייה בהצגה...

משעמם רצח

"רצינו להרגיש משהו. להרגיש אנושיים." (מתוך המחזה)

אם נחשוב על זה, אין אחד מאתנו שלא נמצא אי פעם במצב שאותו אפשר להגדיר כ"שעמום". מהרגע שבו בני אדם מתחילים לתקשר זה עם זה, הם מתרגלים לומר שמשעמם להם. למעשה, היכולת להרגיש שעמום היא מנגנון אבולוציוני המלווה אותנו עוד מינקות. אנו מזהים מצב של חוסר מעש, או מבחינים בחוסר תכלית קיומית ברגע ספציפי כלשהו שאותו אנו חווים. זה עלול להיות בהחלט לא נעים. במילון, שעמום מוגדר כ"רגש שלילי המתעורר כתוצאה מחוסר עניין בגירוי פיזי ורגשי המורגש באותו הרגע". המסקנה המתבקשת מהגדרה זו הינה שהשעמום הוא רגע חולף בתוך הזמן. אז מה קורה כשהשעמום הולך ונמשך? כאשר הכל סביבנו מתחיל לשעמם אותנו? או אולי אף גרוע מכך, כאשר אנחנו לא יודעים כיצד להתמודד עם כל "השעמום הזה"?

במחזה, ראלף ושרה מפרשים את השעמום שהם חווים כתשוקה לחוש רגש, כלשהו, ולו הקטן ביותר. את השעמום הם מפרשים כמצב "בלתי אנושי", ומפני שהם אינם מסוגלים להשלים עמו, הם בוחרים לנקוט בפעולה קטלנית ורדיקלית. ניתן לראות במר קולפרט מחזה שבוחן את גבולות השעמום של החברה האנושית, ומספק הצצה לרגע שבו השעמום ואובדן צלם האנוש נפגשים.

תפיסת השעמום היא תוצר של הבנייה תרבותית מערבית החל מהמאה ה-18. השעמום נחשב לרגש שחוו בעיקר כאלה שהיה להם זמן להשתעמם, ביניהם אצילים, כמרים ומחוסרי עבודה. המהפכה התעשייתית הפכה את תחושת השעמום לנחלת הכלל. המחזה מר קולפרט נכתב בערך מאתיים שנה מאוחר יותר, בשנת 1999. הקושי לווסת את התחושות והרגשות שלנו, ביניהם השעמום, הלך והחריף בשנים שחלפו מאז, בעיקר בעקבות ההתפתחות הטכנולוגית האדירה ועליית הניו-מדיה. הרדיקליזם והאלימות שבהם החברה האנושית משתמשת כדי להפיג את תחושת השעמום, ולפעמים סתם כך מתוך דחף לשעשוע או בידור, הופכים בימים אלה למופעי ראווה קיצוניים של אלימות ופשע.

המצב הזה אולי נשמע עגום, אבל אפשר להציע בו דרך התבוננות לגמרי אחרת: כדי לבחון את תופעת השעמום, כדאי לחשוב מי האנשים שחולקים איתנו את חיינו. במחקרים שנערכו על שבטים אבוריג'ינים, שעמום אינו נתפס עבורם כחוסר מעש, אלא כתחושה שיש מעט בני אדם שמקיפים אותם שיצליחו להפיח עניין בחייהם. תובנה חשובה זו יכולה להפנות אותנו להתבונן על עצמנו, על תרבות הצריכה והפנאי שלנו, ולשאוף להפוך אותה לעשירה ומגוונת יותר, כדי לייצר עתיד פחות משעמם לנו ולבאים אחרינו.

יונתן אטלס, מפיק

עוגת תפוזים בחושה - קרין גורן

"אני היצור הטרגי שממנו עושים קומדיות". חנוך לוין, ***רווקים ורווקות***.

וואו, הגעת עד לפה? מרשים, באמת לא מובן מאליו. ואולי בגלל שהרחקת לכת והגעת עד לפה מגיע לך לקנח עם תענוג אמיתי, קינוח. אבל לאו דווקא קינוח מתוק. זה קינוח עם הפתעות. בהתחלה זה נחמד וטעים אבל לאט לאט כשזה יורד בגרון מבינים שבעצם המתיקות היא סוג של חמיצות שמהר מאוד תהפוך למרירות ותסתיים כמועקה עמוקה בבטן. גילטי פלז'ר, לא?

בדיוק כמו קומדיה שחורה. על פניו זה נחמד וטעים ועטוף בצחוק אבל כשמגיעים לשורש הבדיחה, למהות שלה, רואים שהיא מציגה אמת אחרת לחלוטין ולרוב לא נעימה כלל. קומדיה שחורה או הומור שחור או קומדיה אפלה או קומדיה אפרו-קומית היא תת ז'אנר של קומדיה וסאטירה העוסקת בנושאים רציניים וקודרים כמו, מוות או מלחמה או מחלקת הקריאייטיב של ערוץ 14. ההומור השחור מעלה נושאים מצערים כדרך להשקפה על המציאות. והיא משמשת ככלי תיווך של הנושאים הללו לקהל הרחב כדי "שירדו חלק יותר בגרון" ובעיקר כדי להפתיע ולתת סנוקרת של ביקורות ממקום לא צפוי.

לאורך השנים, מקומה של הקומדיה השחורה הלך והתרחב ויצא מגבולות הבדיחות הקודרות ועטה על פניו יותר ויותר צורות אומנותיות שונות לקהלים שונים החל ממשפחת אדמס שמוגדרת כיצירה לכל המשפחה ועד דוקטור סטריינג'לאב שפונה לאינטלקטואלים הפוליטיים שבינכם. מעבר לכך ניכר כי ברוב המדיומים השולטים סוג זה של הומור קיים והוא כלי חשוב בארגז הכלים של יוצרים רבים המוכרים היטב: חנוך לוין, אסי דיין, קוונטין טרנטינו, טים ברטון, שרה סילברמן, דייב שאפל הם רק חלק מרשימה של יוצרים ששמו את ההומר השחור בראש דגלם ואימצו את כלי זה כמקפצה להעביר את הרעיון שאותו הם רוצים לספר למי שרק ירצה להקשיב.

אם כבר האמנו שנשחטו כל הפרות הקדושות ושהמושג טאבו נקבר מזמן. אנחנו עדים בתקופה האחרונה לעידן שכולו פוליטיקלי קורקט. כל מי שיוצר תוכן חושב פעמיים ולפעמים שלוש לפני שמביע דעה כי היא צריכה להיות מנוסחת לעילא כדי שחס וחלילה לא תפגע בקהל מסוים. המקום בו עדיין נשאר מעט מרחב תמרון הוא בקומדיה, כן אומנים מבוטלים ומוחרמים מאירועים בשל דעות כאלו ואחרות אבל אם מישהו מקשיב עד הסוף, עד שורת הפאנץ' האחרונה הוא עשוי להבין שהכוונה הייתה לשים מראה אל מול התרבות שאנו בונים לעצמינו והקומדיה השחורה, היא כמו חוף המבטחים האחרון מבטיחה לנו מקלט. וסניף לא כשר של מקדונלדס.

יותם ויצמן, עוזר במאית

שלוש המלצות לסרטי קומדיה שחורה שאתם חייבים לראות:

אמא סדרתית (***Serial Mom***), בהשתתפות: קתלין טרנר, סם ווטרסון. תסריט ובימוי: ג'ון ווטרס. 1994.

החבל (***The Rope***), בהשתתפות: ג'יימס סטיוארט, ג'ון דל, פארלי גריינג'ר. על פי מחזה מאת פטריק המילטון. תסריט: ארתור לורנטס, יום קרונין. בימוי: אלפרד היצ'קוק. 1948. המחזה המקורי הושפע מסיפור אמיתי, רצח בובי פרנקס על ידי ליאופולד ולוב, שאירע באוניברסיטת שיקגו ב-1924.

בדרך למטה (Falling Down). בהשתתפות: דאגלס ורוברט דובאל. תסריט: אבה רוי סמית'. בימוי: ג'ואל שומאכר. 1993. זהו הסרט עליו ראלף ושרה מדברים בפתיחת המחזה.

ריקי אסור, במאית

החוג לאמנות התיאטרון

ראש החוג לאמנות התיאטרון: **ד"ר דרור הררי**

עוזרת מנהלית: **ליאורה טופז**

מזכירת סטודנטים: **דנה אורן – בר חי**

ראש מסלול בימוי: **מר אינגור ברזין**

ראש תכנית מצטיינים בעיצוב במה, קולנוע וטלוויזיה: **פרופ' מרים גורצקי-בילו**

ראש מסלול מצטיינים במשחק: **גב' יעל קרמסקי**

ראש מסלול שחקן-יוצר-חוקר: **ד"ר דפנה בן שאול**

ראש מסלול קהילתי: **ד"ר חן אלון**

ע. לראש מסלול מצטיינים במשחק: **עדן שטרית**

ע. לראש תכנית מצטיינים בעיצוב: **שחר אמירי**

תיאטרון האוניברסיטה

מנהל תיאטרון האוניברסיטה: **פרופ' גדי רול**

רכז הפקות: **גיא גודורוב**

מפיקה ראשית ואחראית לימודי הפקה: **גליה יואלי**

מנהל טכני: **אלכס וולסקי**

מזכירת הפקות: **עינת צ'אקי גואטה**

נגר: **סרג'יו גריסק** | תופרת: **גלינה אילן**

חונכי ההפקה:

חונכת בימוי: **פרופ' אופירה הניג**

חונכת עיצוב תפאורה: **פרופ' מרים גורצקי**

חונכת עיצוב תלבושות: **ילנה קרליך**

חונכת עיצוב תאורה: **איריס מועלם**

חונך ניהול ייצור תפאורה: **דרור הרנזון**

חונכת ייצור תלבושות: **עדי ביבר**

חונך טכני תאורה: **דן גלזר**

להצטרפות לרשימת התפוצה של תיאטרון האוניברסיטה וקבלת מידע
על ההצגות הירשמו בקישור: www.bit.ly/theatremailtau

לרכישת כרטיסים: www.bit.ly/tautkts

www.facebook.com/tautheatre